

DOI 10.36074/logos-13.12.2024.007

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

**Лупак Руслан Любомирович¹, Стіскун Антон Валерійович²,
Савка Євген Володимирович³**

1. д-р екон. наук, професор, професор кафедри економіки
Львівський торговельно-економічний університет, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0002-1830-1800

2. аспірант, ОНП «Економіка»
Львівський торговельно-економічний університет, УКРАЇНА
ORCID ID: 0009-0009-3491-8171

3. аспірант, ОНП «Економіка»
Львівський торговельно-економічний університет, УКРАЇНА
ORCID ID: 0009-0007-4291-2277

Розвиток роздрібно́ї торгівлі залежить від багатьох чинників, серед яких найважливішу роль відіграють інституційні зміни. Зокрема, важливими є створення сприятливих умов для інвестицій, стимулювання інноваційних процесів, модернізація реального сектора економіки, розвиток підприємницького середовища, посилення конкуренції, зменшення частки тіньової економіки, підвищення економічної активності населення та інше. Це сприяє досягненню високого рівня самодостатності, стабільності та стійкості системи роздрібно́ї торгівлі, а також її здатності до сталого розвитку. Для реалізації цього необхідне узгоджене співробітництво центральних та місцевих органів влади, яке повинно бути ретельно сплановане і скоординоване на довгострокову перспективу [1, с. 10–19]. Усе це підкреслює необхідність розробки та впровадження інституційної політики, яка визначатиме основні пріоритети, інструменти та заходи, спрямовані на реформування системи підтримки розвитку роздрібно́ї торгівлі.

Зазвичай виділяють адміністративно-економічний напрям інституційного реформування, спрямований на оптимізацію економічної структури шляхом максимально ефективного використання ресурсів для розвитку внутрішнього ринку та роздрібно́ї торгівлі [2, с. 4–13]. Безперечно, формування оптимальних структурних пропорцій на внутрішньому ринку є

ABSCHNITT 2.

UNTERNEHMERTUM, HANDEL UND DIENSTLEISTUNGEN

одним із ключових пріоритетів інституційного реформування роздрібної торгівлі. Діяльність органів влади у цьому напрямі має вирішальне значення, оскільки вдається зміцнити інвестиційно-інноваційну підтримку місцевого бізнесу, розвивати локальні виробничо-інтегровані системи, активізувати співпрацю з фінансово-інвестиційними структурами, впроваджувати інноваційні інфраструктурні проекти та інше.

Ще однією важливою особливістю політики реформування роздрібної торгівлі є наявність низки обмежень, що ускладнюють належне вирішення завдань, пов'язаних із інституційними змінами в галузі. Як відомо, регіональні органи влади не мають повноважень формувати законодавчі норми чи створювати правове середовище для роботи інституцій, які регулюють розвиток роздрібної торгівлі. Внаслідок цього не можуть забезпечити на місцевому рівні належну нормативно-правову підтримку та ефективне впровадження сучасних інструментів інституційного реформування [3, с. 16–32]. Примітно, що це породжує значні ризики для економічної безпеки розвитку роздрібної торгівлі. Але з іншого боку, участь місцевих органів влади повинна охоплювати розроблення та реалізацію стратегічних програм і проектів розвитку роздрібної торгівлі з урахуванням просторово-територіальних особливостей регіональної економіки. Інституційна підтримка місцевого бізнесу в роздрібній торгівлі має скоріше мотиваційний та стимулюючий характер і передбачає активну маркетингово-промоційну підтримку та інші заходи, які можуть якісно забезпечити модернізацію галузі.

Важливим є врахування як інституційно-правового (нормативно-правового, методично-інформаційного та програмного забезпечення), так і інституційно-організаційного базису для забезпечення розвитку роздрібної торгівлі. Так, науково-технічні, фінансово-інвестиційні, інноваційно-технологічні та інші засоби забезпечення розвитку роздрібної торгівлі є ефективними лише за умови імплементації інституційних реформ, тобто створення ефективних інституцій [4, с. 136–142; 5, с. 29–33]. Саме завдяки ефективному інституційному реформуванню стає можливим розвиток інфраструктури підтримки, покращення умов для розміщення капіталу, спрощення системи товароруку та товаропросування, а також створення локальних систем контролю якості товарів і послуг. Досягнення цих цілей можливе завдяки створенню досконалого інституційного середовища, яке стимулює нагромадження та раціональне розміщення капіталу в галузі. Встановлення фінансово-інвестиційних, техніко-технологічних та інших норм і стандартів у роздрібній торгівлі повинно включати збільшення обсягів інвестицій, стимулювання активного впровадження нових технологій, а також підвищення активності в просуванні інноваційних товарів і послуг. Це, в свою чергу, сформує здорове конкурентне середовище, яке запобігатиме монополії, корупції та тінізації економічних відносин.

Як відомо, досягнення стратегічної мети та завдань інституційного реформування системи забезпечення роздрібною торгівлі передбачає реалізацію узгоджених між собою низки заходів, орієнтованих насамперед на удосконалення нормативно-методичного базису та впровадження стратегічного планування, заснованого на підвищенні якості державного регулювання галузі.

Здавалося б, для досягнення високого рівня конкуренції втручання державних інституцій повинно бути обмеженим, чітко врегульованим та передбачуваним. Попри це, участь держави є критично необхідною, особливо для забезпечення стабільності та стійкості роздрібною торгівлі в умовах невизначеності економічних і соціальних тенденцій, які напряму визначають результати функціонування та перспективи розвитку галузі.

Слабкість національної економіки, низька економічна та ділова активність населення на тлі соціальної незахищеності, низької якості соціальної інфраструктури й інші негативні тенденції створюють значні ризики та загрози розвитку роздрібною торгівлі. Здатність адаптуватися, попереджати ризики та забезпечувати повноцінну готовність до змін значною мірою залежить від обсягів державної підтримки. Ця підтримка має стосуватися надання суб'єктам бізнесу необхідних фінансово-ресурсних, техніко-технологічних та інших ресурсів з одночасним врегулюванням організаційно-інституційних умов їх отримання та подальшого розширення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- [1] Васильців Т.Г., Флейчук М.І. & Лупак Р.Л. (2017) Пріоритети і засоби державної політики забезпечення економічної безпеки розвитку внутрішнього ринку в Україні. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*, 53, 10–19. Вилучено з: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/issue/view/65>
- [2] Куцик П., Лупак Р. & Качан О. (2023) Специфіка механізмів державної політики розвитку внутрішньої торгівлі. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*, 28, 4–13. Вилучено з: <http://rarrpsu.wunu.edu.ua/index.php/rapfdu/article/view/491>
- [3] Васильців Т.Г. & Лупак Р.Л. (2019) Стратегічні орієнтири політики імпортозаміщення в Україні: регіональні особливості та аспекти економічної безпеки. *Економіка України*, 7–8 (692–693), 16–32. Вилучено з: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2019-07-2/2019-07-2>
- [4] Лупак Р.Л. (2018) Розвиток підприємництва в умовах імпортонасичення внутрішнього ринку України. *Підприємництво і торгівля*, 22, 136–142. Вилучено з: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/pidpr-torgi/article/view/95>
- [5] Качан О.Є. (2023) Концептуальна структура системи внутрішньої торгівлі споживчими товарами та послугами. *Development Service Industry Management*, 8 (4), 29–33. Вилучено з: <https://dsim.khmnua.edu.ua/index.php/dsim/article/view/56>